

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Bavaria Sancta Maximiliani Sereniss. Principis Imperii,
Comitis Palatini Rheni, Vtrivsq. Bav. Dvcis Avspiciis**

Rader, Matthäus

Monachii, 1615

S. Emmerammvs siue Emmeranvs Martyr, Episcopvs Ratisponensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79686)

DE S. EMMERAMMO
S. EMMERAMMVS

sive EMMERANVS MARTYR,
EPISCOPVS RATISPONENSIS.

10211.
Omnia
Martyro-
logia. Et
quos in ex-
ordia Sita
posui.

Lures in componendis rebus ab Emmerammo ge-
stis laborarunt, & ij perantiqui, quorum ferè primus
fuit Aribio, seu Cyrinus, seu Heres dictus. Meginfre-
dus alter Magdeburgensis Magister, cuius hodie li-
brum ex monumentis Reginoburgicis habemus.
Nec parùm ad rem contulit Arnolphus comes Cha-
menfis, & Vochburgius ad S. Emmerammi Reginoburgi, S. Bene-
dicto initiatus, quod ipsamet Epistola ad Burchardum Abbatem,
qui Meginfredo libros duos de admirandis Emmerammi operibus
adiexit, docet. fecutus hunc Andreas religiosus presbyter Regino-
burgi ad S. Magnum, M. Conradus de Monte puellarum. Necta-
uit Arenbeckius, Christophorus Hofmannus, Franciscus Gruene-
valdus, Auentinus, Laurentius Surius, M. Velscherus; & vix est inter
singulares Boiorum cælites, qui plures habeat virtutù præcones, atq;
hic fortissimus & omnium literis meritissimò celebrandus Emme-
rammus. Excitat certè numen ipsum piorum animos ad fortium vi-
rorum facta memoranda, vt & hoc inter præmia vitæ præsentis non
sit postremum, quando in Christianorum memoria æternum vi-
uunt. Ego ex Meginfredo & Arnolpho, quos antiquissimos habeo,
quæ ad narrationem pertinebunt, præteritis Rhetorù ambagibus &
encomijs, delibabo, simulque subscribam, quæ ipse ex antiquis S.
Emmerammi cœnobij monumentis nuper accepi.

Pictonum Vrbs Augustoritum, ex Aquitaniâ misit nobis Em-
merammum non Boiorum tantùm, sed vniuersæ Germaniæ & sin-
gulare Christiani orbis jubar. Erat literis sacris, & disciplinâ Christi
a puero domi eruditus. Vbi adoleuit, magna & cælestia animo con-
silia agitauit, cælum nouis gentibus aucturus. Hunnos in Panno-
nijs gentem barbaram & militarem, ad Christi sacra conatus est ad-
ducere. Delatus in Boicam Reginoburgum, incidit in optimum
principem Theodonem, qui illum omni ratione cœpit retinere, &
persuasit, vt in Boicâ rem Christianam adjuuaret.

Iacebat Ecclesia Boiorum in cunabulis; magna pars malè ex-
cultâ, miscebat sacra profanis, & sanctissimam Christi Religionem
execratis dæmonum cerimonijs polluebat. Nec præscribi sibi po-
tentiores

S. EMMERAMMVS M. ET PONTIFEX RATISBON.

Miratur virtus hierarche vulnus, et horret
 Brachia trunca manus, crurâq; trunca pedes.
 Miror ego celsam lacerato in corpore mentem;
 Cum pia sit, credi vult tamen esse nocens.

Paucis mentiri licuit tibi fama calendis.
 Mox pius in toto corpore fulsit amor,
 Est amor immensus alienas pendere noxas,
 Ardua nec virtus altius ire potest.

H 4

tentiores

S. EMILIANI ET PONTIFICIS

H. 4

H. 4

tentiores ab humilioribus patiebantur. Hos plerosq; omnes emendauit sanctitas & virtus Emmerammi, qui totum triennium in agro Boico excolendo positum eam collegit messem, cuius nec illum, nec Boios, nec omnem horum posteritatem vnquam pænitere vel debuit, vel potuit. Inter hæc, res atrox præter omnium vota interuenit. Sigibaldus flore corporis & maiorum ceris inter paucos nobilissimus ardebat. Vtam, Theodonis Boiorum principis stirpem: & illa cerea in vitium flecti culpæ succubuit, vterumque indies magis ac magis ex concepto foetu intumescens nullo artificio potuit coercere. Percrebescens infamiâ, vterque vltimum sibi vitæ discrimen imminere ominatus, omnes vias periculi declinandi inquirebant, nec aliud consilium reperere, quam vt ad sanctum Pontificis Emmerammi oraculum confugerent, quærerentque, possent ne aliquam expediendæ salutis rationem inuenire: crimen fatentur, læsam Maiestatem Principis ostendunt, auxilium infimis precibus & lacrimis implorant, vltimum supplicium, nisi deploratis rebus succurrat, expectandum.

Erat res eo loco, quemadmodum cuius promptum est iudicare, vt nullum consilium liberandis nocentibus opportunum occurreret. fugerent in alienas terras? longas sciebant regibus esse manus; & vnde in annos reliquos commeatus? quis hospes exciperet hostis Boiorum futurus? omnia inexplicabiles ostendebant rei difficultates. Emmerammus tamen vtriusque sortem vehementer, vt erat facilis in clementiam, miseratus, jam olimiter Romam religionis causâ adornabat; viam ingressurus miseris facit potestatem culpam in se transferendi. triduo progreditur, ac sciens volens mirante comitatu subsistit, perinde tanquam carnificem expectaret, quem præceperat secuturum. Ante profectionem ex fidis Volsieto presbytero denunciat, quod postea euenit, se atroci supplicio ob alienam noxiam mactatum iri: velle se, vbi de nece accepisset, per illum apud sacros ordines Patrum, post necē purgatum, ne quis suum factum in exemplum vitio excusando trahat; decreisse se animam suam pro ouibus suis & amicis ponere. Vta interim ex vteritumore prodita, Emmerammum edit stupri auctorem. Theodo filiæ & gentis infamiâ propè in rabiem actus, fatentem in vestigio obtruncasset, nisi proceres intercessissent, cædémque à filiâ partim precibus, partim vi prohibuissent: quod proximum erat, prosriptam, omniumque egentem, in exilium relegat. Lantbertus filius, fororis violatæ contumeliâ irritatus, velut estro quodam furoris correptus, Emmerammum viris, equis persequi institit; quem Helien-

dorsij

dorfi intra fines Boicos deprehensum, laudésque Deo statis precibus ad tertiam horam inter Diuorum sacra pignora ad lucernas canentem corripere imperat, sibi que in eminente saxo domus stanti adductum, acerbâ irrisione compellat: Salue sancte gener Principum; ades affinis noster Boiorum, stuprator Virginum, violator Religionum, dedecus gentis, familiae noxa. Hoc est Sacerdotem, Antistitem, Pontificem agere? hisce sacris Boicam gentem initiasti? hoc pietatis exemplum in omnem posteritatem propagasti? his factis beneficia Principum compensas? qui te peregrinum domo; rerum omnium egentem, copijs; neglectum honoribus excepimus, iuimus, coluimus? sic ouem lupo commisimus? qui defendere vim ab ætate virginum debueras, hanc ipse nefarius virgini prædo inferre? domumque principum æternâ infamiae notâ contaminas? Emmeramus se Romam petere testatus, si quid accusaret, posse illum apud summum orbis Christiani iudicem id exequi, ibi responsurum, & poenas, si culpæ affinis esset, soluturum. Clauserat furor aures Lantberto, & modestâ Pontificis excusatione magis incitatus, scipionem, quo nitebatur, in pectus Episcopi, quasi sceleris vindex, maioris auctor impegit, rapique ad supplicium jubet, & membra tim concidi, vti lenta morte excruciatum, tormentum ipsâ morte grauius experiretur. Comites omnes in latebras se abdunt. sæuitum inde à carnificibus, vt gratiam principis demererentur, in sanctissimū præfulem, radijsque scalarum innexo, sanctissimas manus præcidunt, castissimos oculos expungunt, nares præsecant, aures auellunt, linguam radicitus extirpant, partes ipsas, quibus regiam virginem corrupisse ferebatur, excruciant: pedes derruncant. ita feminecem, suoque in sanguine palpitantem, destituunt. Iacebant hinc cruentæ manus, illinc resecti pedes, hic sacrata lingua, illic præcisæ nares, aurésque, miserabile mortalibus, gratum cælitibus (ob inuictum herois robur animi) spectaculum; voluitur in cruore truncum corpus, non vox, non gemitus inter tanta tormentorum cruciamenta pontificis auditur, vt nullus dolor inuicto animo extorqueret patientiam. Incolæ digressio Lantberto, disiecta passim membra colligunt, & in cauam arborem condunt. Adsunt augustiore, quàm pro humano modo, cælites duo equestri ornatu culti, & sollicitè de præfulis artubus quærunt: mirantur vicani inusitatum Equitum splendorem, ostendunt arborem. & funera membrorum corporis adhuc spirantis collecta, peregrini cælites membra secum auferunt, & stupente agrestium cœtu vaneſcunt. Metientes inde Helfendorſij Emmerammi sanctitatem, vehiculo spirantem imponunt,

nunt, & Aschaimum ad duodecimum inde lapidem deportant, sed ad nonum progressi, ingemisciente Martyre subsistunt, depositique ex carpento & extremum spiritum exhalantis excipiunt, inusitata luce circumfusi, quæ rectâ, spectantibus cunctis, cælum cum ipso petebat. Conditæ utroque loco ædes sacræ, & ubi terram sanguine purpurauit, & ubi vitæ finem fecit. Funus Aschaimum delatum in æde principis Apostolorum conditum, quoad è cælo moniti, Pontificem sedi suæ, haud abnuente Principe, restituerunt, ac Ratisponæ ad D. Georgij, quod ipse templum frequenter obierat, deponunt. Prodiderunt interim ingentia passim miracula in ipso itinere facta viri innocentiam, & immanitatem Lantberti, qui profugus ad Auares & Hunnos demum miserè periit, & illius stirps per trecentos annos mille casibus jactata poenas ob Lantbertum Martyri dedit, nisi qui supplices culpam alienam aui deprecarentur. Vixit Emmerammus x. Calend. Octob. 1061. Theodo serò doctus de innocentia Pontificis, ut sibi numen, & sanctum numinis testem reconciliaret, ædem Reginoburgi S. Petro, & ipsi Emmerammo Cœnobium excitauit, quod hodièque maximè floret. Miranda ejusdem facta post cædem & annos secutos, duobus voluminibus complexus est Arnolphus Comes Chamenis & Vochburgius, quem supra laudaui, quæ in II. Antiqu. lect. Volumine cognosces. hic sufficiat res in vitâ gestas complexum fuisse. Adijciam tamen, quæ Franciscus Grienevaldus ex S. Brunonis sodalitate in Carthusia ad Ratisponâ Priuelsen ex M. SS. membranis de S. Emmeramo annotauit. *S. Emmeramus, vulgò Haimeranus Episcopus Mart. de quo Cyrinus seu Aribo Frising. apud Sur. tom. 1. Item Meginfidus & Arnolphus Monachi apud Henric. Canisium tom. II. antiqu. lect. enucleatè & præclare, breuius Dn. Velferus. De hoc beato Martyre nostro memoriâ dignum est, quod excerpfi ex antiquis M. S. membranis, item ex Chronico F. Christoph. Hofmanni in hunc sensum: Diligenter est aduertendum, quòd olim temporibus paganis & infidelium, in illo colle, ubi nunc est Monasterium S. Emmerami situatum, tunc extra muros ciuitatis fuit lucus arborum syluestrium, ubi diuersorum simulacra Idolorum ab infidelibus colebantur. Quâ superstitione hominum stultitiâ tandem diuinâ gratiâ euanescente, & fide Catholica parùm scintillante, ibidem luco deposito viles casæ pauperum hominum suburbanorum ciuitatis constructæ fuerant, & inter easdem casæ constructum fuerat humile oratoriolum, in quo consecratum altare fuerat per fideles Christi, tunc tenuiter clarantes in honore D. Georgij Martyris. Quæ quidem Capella steterat ibi tugurij more, arâque ipsa ibidem in eodem Monasterio cernitur hodie eiusdem Martyris S. Georgij ad latus australe, versus ambitum dicti Monasterij. Ante quam aram D. Emmeramus primum fuerat tumulatus*

DE S. EMMERAMMO EPISC. RATISPON.

mulatus dicto Epitaphio adjuncto. Nemo denique mortalium de hoc ipso mirari debet, quandoquidē beatissimus Martyr in eādē capellā Domino iubente voluit quiescere, & extremi sententiam examinis praestolari. Quia quem primò gratia docendi populum in fide Catholicā in Ratisponam transtulisset, post crebros frequentes labores circa gregem Domini dictam Capellam à tumultu hominum alienam, saepius idem vir sanctus solus Deo placere desiderans, vigiliisque & orationibus incumbens inhabitauit. At quis suis temporibus sedi huic Ratisponensi praefuerit Episcopus, haecenus reperire non potui, nec ipse sanctus pater ibidem electus, sed casualis tandem pater fuit, seu aduenticius, cui etiam Clerus dictae Ratisp. Urbis in exiguis suis, ut in historia sua planius legitur, reuerentiam magnam exhibuit. Vtrum verò Clerus ille tunc habuerit Episcopum, nec ne, penitus subicitur. Haec Magister Conradus de monte puellarum, Canonicus Ratisp. maiorisq. ibidem Ecclesiae plebanus. Hucusque F. Hofmannus. Addi potest ad laudem Sancti, hereticorumque modernorum ignominiam, Qualiter Urbs Ratispona ob cultum hujus Martyris sit significata & ditata, cum Arnolphus Imperator muros ob hujus Martyris honorem Ratisp. ampliauerit. Item quod propter miracula eius Ratispo. in praestantissimum Emporium sit elatum, cum vsque hodie nundinae annales ibi in festo S. Emmerami, S. Erhardi, S. Georgij celebrentur, quae hodie valde exiguae ob haeresim, olim amplissima & mercatura frequentissima fuerunt. Item quod hodie ciuium Lutheranorum aedes pleraeq. à maioribus ad aras S. Emmerami, Wolfgangi, Erhardi, & perpetuò censuales factae sint. Item quod in proverbium & ritum peruenerit vsque hodie, terminos pacti vel solutionis, vel stipendij in natalem S. Emmerami constituendi, &c. quod Ratisponenses nihil auspiciati fuerint, vel finiuerint sine hujus sui patroni memoria, ut ex antiquis literis patet diuersis.

Item quod Bauari iuramenta sua supra altare seu baculum eius praestiterint, & quam dira ultio super perjuros venerit, ut ex Arnolpho scriptore claret. Item memorabile & notatu dignum nostri Martyris nomen per miracula ejus stupenda ita & tam late peruenisse, ut illi non solum in Bauaria, sed per totam Germaniam, imò & in Italia, & in Hungaria Ecclesiae & templa erecta.

De Italia testatur Arnolph. lib. 2. Tom. II. antiq. lect. pag. 136.

In Vngaria prope *Sünstkirchen* / S. Emmerami extitisse Ecclesiam, in vita SS. Benedicti & Andrea, apud Sur. Tom. 2. vel 3. memoratur.

Moguntiae Serrarius habet in *Nördlingen* / Munsterus in *Wembding*, & alibi passim aedes S. Emmeramo sacrae citantur.

Denique eximenda videtur opinio, quam vulgus habet de Capellā S. Emmerami, super Monachium juxta *Veringen* pagum, ubi primitus illum sepultum fuisse credunt. Contradicit historia, quae ejus primam sepulturam in *Utsheim* denotat: Sed in illo loco juxta *Veringen* cum ejus corpus Ratisponam transferri deberet, nauigio impositum fuit, ubi forsan multa contigere miracula, ob quorum memoriam illa adicula S. Emmeramo ibi fundata est. teste Auentino.

S. VVICTER.